

több, mint anyagi kárais. A paraszti urbéri munkáin feltehető dologtevésre 's kijátszásokra szokik, mi egyéb viszonyaira is előnti mótelyét. Mert az urbér valóban rendszerezett hanyag munka, magapedig az urbéri föld kettős nyergű és túros hátú közös ló, melyre ur és jobbágy felváltva ülnek fel, pedig sem ló sem nyereg, sem egyiké sem másiké tulajdonképen. Azon öntudatos érzés, erély és szorgalmi ösztön, azon önbizalom, mit szabad föld, szabad tér szoktak szülni, kiskorúsági és servilismusi esüggedésben fúlnak el parasztunknál 's mogorva elégtelenség fészkel meg nála, mi előli a vitorább jövendőre kiáltást, és csak naptól napig, évtől évig tengődötti őt 's kiteszi az események viharainak. Ne álljanak itt többen talán azon ellenvetéssel elő, hogy esetem igen is árnyékosan fog; mert a magyar jobbágy nem áll urbérelig rosszabbul, mint legtöbb szomszéd tartomány jobbágya, ki mégis bír boldogulni az urbér mellett 's hogy a hűbéri viszonyok sok tartományban fenállanak még minden veszély nélkül. Feleletem ez: tapasztalás és hisztória bizonyítja, miként a hűbér 's következtében az urbéri viszony fenállhat ott a közép századokban 's azokon túl szinte az újabb korokig, még alkotmányos országokban is mindaddig, míg a nemzetek öntudatos ébredésre nem serkentek 's nemalkotványos tartományokban ma is fenállhat az, főképp szorosabb ellenőrség mellett veszély nélkül; sőt ha ezeknek nemzeteik szorgalmi és ipari ösztönrel bírnak, mellyél fogva az anyagiak utáni törekvés elnyomja nálok a szellemi, még jólétre is vergődhetnek; de ha egy alkotványos nemzet ébred, miután a szabadsági szellem már néposztályról néposztályra hatott 's a kor szelleme 's igazgatója is megtette a magáét, miután újabb urbéri törvényeink is még ingóbbá tevék az urbéri viszonyt, köznépiünk csekély miveltségi fokát, ázsiai indolentiáját 's ipari és szorgalmi ösztön-hiányát pedig csak szabad föld és szabad kéz serkenthetik — valóban e két utóbbi, a kenyér mellé helyezhető első szükségé válik nála. E stadiumban áll a magyar paraszta ma. Nem az ő, ki ezelőtt 50 évvel vala, ámbár hajdan is valának borongásai, 's valljunk igazat, a földesur sem az többé. Azon patriarchai viszony, mely a kölcsönös kötelességeket gyakorta kölcsönös kegyeletességekkel enyhítette, megszűnt mindkettő között 's most már mindkettő szoros követelésekkel áll egymás ellenében. 'S törvény alkosson e itt az urbér meghagyása mellett békét és állandó kiegyenlítést, midőn törvény és béke bármí szigorúság 's ellenőrség dacára is, naponként százeleképen kijátszható, mind viszony természeténél, mind naponkénti előre meg nem határozható eseményeknél, sőt kor 's alkotványos haladásnál fogva is? Ne ártsuk magunkat, mind betegség az, mi körjelenségeket mutatgat, 's mi ha rögtön halált nem okoz, nem azt bizonyítja, hogy ép a test, hanem hogy még nem súlyosodott halálössé.

3szor Alkotványunkra nézve: van e haladásunknak, nemzeti kifejlődésünknek veszélyesebb gátköve, mint fenálló urbéri viszonyunk? Valóban addig, míg az urbér marad, annyiba vehetjük, mintha ingoványra, hordott földre tennék le átalakulásunk alapját! Lehet e addig nemzetünket érdekegyeség által egygyé olvasztani 's erős szilárd testé alakítani, míg 10—12 millió tagjának érdeke ellentétben sőt folytonos surlódásban áll néhány ezernék érdekével? Lehet e addig méltányos közteherviselésről, vagy legalább annak igazságos arányú kulesáról álmodoznunk, míg a parasztnak csak usufructuatióját vehetjük fel a birtokos ur tulajdonosságára irányában? ha csak éppen találmomra nem kívánunk, miként a mult diétának országos kincstári küldöttsége tevé, csupán elvért néhány ezret róni jobbágyainkra? És statusgazdasági tekintetben mily botránnyosan szembeeszkő azon veszteség, mit urbéri viszonyaink által hazánk évenként szenvedni kénytelen! Ha a házias és házallan zselérek gyalog napszámaim mellözöm is, létezik hazánkban statisztikai adatok nyomán, mintegy 250 ezer egész telki álmomány. Ezt vadászattal, hosszú fuvarral együtt, csak 54 marhás napszámmal véve is fel, teszen az összes urbéri marhás napszám: 13,500,000 ft. Szomorú tapasztalásból tudjuk: miként egy béres vagy pénzért fogadott marhás munkás, hogy többet ne mondjak, legalább is feldolgozik két annyi, mint az urbéri, vagy is dolgozik fél napon annyit, mennyit ez egész nap. E szerint tehát évenként fele meg veszendőbe a haza urbéri összes napszámának, vagy is 6,750,000 marhás napszám. Mily kipótolhatlan veszteség ez ollyországra nézve, mellynek terjedelmes pusztáji vannak, ellenben népe a földmivelésre kevés, melly pangó műipart és kereskedelmet kívánván feléleszteni és virágoztatni, többen és jobbnak természetesen iparkodik! Még nagyobb veszteséggel járnak a távolabb eső helységekben lakozó jobbágyok napszámai, kik jövessel menéssel töltik el annak legnagyobb részét. Azt nem is említem, hogy mennyiben a földesur most kevesebb marhát tart, mivel urbéri robotjaira számít, a jobbágy pedig örökös igazásával elesigazza marháját, a marhatenyésztés is szenved, a gyári és kereskedelmi ipar pedig tetemesen akadályoztatik

a hazában az által, hogy a jobbágy urbéri szolgálatainál fogva más huzamos munkákra alig szegődhetik.

De még nagyobb a status vesztesége szellemi és erkölcsi tekintetben. Ha igaz az, hogy egy álldalomnak első kötelessége: népe legnagyobb részének boldogítása, eszközölheti ezt urbéri viszonyaink mellett hazánk, mellynek 10—12 milliónyi parasztsága, főképp urbéri viszonya 's ebből eredő szegénysége miatt, a nevelést kijátsza, évről évre tengve, szorgalmat és ipart mellöz, kedélyét elégtellen megorvaságnak adván martalékul, szesz italokba fulasztgatja gondját, mik őt különféle vétkek tetekbe buktatják? Nem bizonyítják e felsőbb törvényszékeink büntető ítéleteik eléggé, hogy köznépiünk erköletelenségének a szesz italokkál visszaélés 's elhanyagolt nevelés legyennek fő okai? Nem tagadhatni azt is, hogy az a folytonos kiskorúságban-tartás elfojtja köznépiünk keblében a boldogító szabadság neszét 's azon öntudatos önbizalmat, melly annyi nemes érzelmek kútfeje. Ennélfogva fog e hazánk egykor boldogulhatni községek kellő rendezésével is, hogy ha urbéri viszonyaink jelen állapotokban fenmaradandnak? Kétkem; mert azon felül, hogy most a községek bírjai és szolgálói legtöbbször sorban, uraságok birtokrészei után, ügyességei tekintés nélkül választatnak, a községek előjárói sem most nem függetlenek földesuraiktól, sem jövendőre, bármí rendezés mellett is, soha szabad hivataloskodásuk és szavazatuk nem fognak lehetni uraságok irányában, már magánál az urbéri függésnél fogva is. Gátolja ezen viszony még az igazság-kiszolgáltatást is; mert nem gyakori e az eset: hogy a földesur, kötelezettségének ismeri helytelenül és időtlenül is pártolni jobbágyát? valamint ellenben költség-kímélésből gyakran évről évre halogatja az uriszék-tartást, min jobbágya igazság-kiszolgáltatást nyerhetne?

Igazán minél tovább elmélkedünk urbéri viszonyaink kártékonyaságára felett, annál élénkebben fogunk meggyőződni a felől, hogy a parasztságot minél előbb szükség megnyernünk alkotványunknak. Most amaz, alkotványon kívül bolyong hajlamával, miként fészketlen madár, martalékul az első igazgatónak, ki ügyes neki jobbat ígérgetni, történiék bár ezen igazgatók külső, kormány, nemzet vagy csak egyesek érdeke részéről. Mert szeretheti e az igazán az őt olly ülönök tartó alkotványt, mellyen annyi kalapács kovácsol? Üdveit az örökvaltságának élénken fejtegeték már többen; előadám azokat röviden a Jelenkor 1845 évi 85—93 számaiban én is. Kiszámíthatatlanok azok; 's fogja e valaki tagadhatni, hogy a földesur, tulajdonának tőkét kapván meg egyszerre, mit részint adósságtól menekülésre, részint béres szekerek felállítatására fordíthat, nem kevésbbé nyer az örök váltság által, mint a jobbágy maga, ki valahára szabad földet, szabad kezét 's velük kettözött szorgalmat, kedvet, honszeretetet és szabad eszméletet nyerend. De mind haza mind földesur legtöbbször nyetrendnek azon béke és kiengesztelődés malasztjában, azon emberi méltóság tükröztesében, mit a szabad szellem vidor ébresztése minden arczon és kebelben elárasztani szokott. Mert a kegyelet emberbarát elégtül boldog csak szabad boldog embertársak között lehet, és a forró keblü hazafi nem élvezheti soha jogai kedvezését elégtüléssel, míg keblében kétség vagy tán győződés is borong a felől, hogy azok ütközésben állanak a hon egyetemes felvirulásával.

Fenebb említett czikkeimben megérintém vala főbb vonalokban az urbéri váltság módját is. Azokhoz, miket ott elmondék, még e következőket adhatom. Természetes, hogy a megváltásnak legjobb, legnyugtatóbb módja a kölcsönös egyezkedés és kötendő egyezés. És ez ott, hol az urbér bizonyos, évenként fizetett összegben már megállapítva volt, vagy az összes urbéri jövedelem biztosan kiszámítható, nem is jár sok nehézséggel. Sőt nem tartom ezé iránytalannak azt, hogy mielőtt törvényszéki elítélés alá terjesztetnék fel a megváltás kulesa, módja, összege, mindenkor egy megyei választvány, mihez, ha úgy tetszik, egy egy vagy két két egyedet kérhessenek ki magoknak az egyezkedő felek is, kísértse meg az egyezséget 's aztán menjen az jóváhagyás vagy elhatározás végett, törvényszék elibe.

Nem mellözhető kérdés az: mi történiék azon jobbágy-helységekkel, mellyek most még magokat megváltani vonogatók? Én ezeket, miként czikkeimben is előadám, nem kényszerítném ugyan örökös megváltásra; de még is törvény által biztosabb és határozottabb viszonyt kívánék felállítani köztök és földesuraik között. Például: szinte egyeztető küldöttség által 10—15 évre kötetést eszközöltetnék köztök, melly kötés azonban megszűnnék urbér-váltás esetére, 's annak kulesul nem szolgálhatna; 's ezen kötésben vagy évenkénti haszonbér-formát vagy pedig általános munka-szakmányt, például: hány hold földet tartozék a jobbágy évenként, két vagy három szántásban urának kellőleg megdolgozni? biztosíttatnék a két rész számára. Igaz, hogy illy kötésnek is fognának lehetni surlódásai; de aránytalanul kevesebbek 's könnyebben elintézhetőek, mint

mostani urbériünkéji. Részletesebben dolgozni ki illy kötés feltételeit 's ellenőrségeit nem fogna nehéz feladat lenni.

Mi a megváltási kulesot illeti: legméltányosabbnak látnám mind két részről azt, hogy az urbéri robotok megváltására nézve vétetnék fel: az urbéri számvetésnél divatozó egy pengő huszas marhás, és egy pengő tizes gyalog napszámért, 's egyszersmind a vidékekben közönségesen fizetett szokott pénzes napszámok ára, 's e kettő összeadattván, a kijövő összeg fele vétessék egy egy urbéri napszám béreül, minek tőkéje leteendő lenne. Például: ha a vidékben egyegy marhás pénzes napszám egy p.ft, ehez adatik az egy pengő huszas, 's az összeadástól kijövő 4 pengő huszas fele vétetik egy urbéri marhás napszám béreül, azaz 2 p.huszas, minek tőkéje 6 perccenttel teendne 11 p.ftot 6 1/2 krt. A kilenczed-megváltásnál, a legközelebbi 5—10 évek diametris számvetése szolgálhatna kulesul. Azonban sem mód, sem kules nem bőkenőji az urbér-váltásnak, hanem, miként czikkeimben előadám, a váltásági pénz egyszerre letétele. A viszonynak, több tekintetből, egyszerre szükséges szakadnia 's a földesurnak egyszerre kapnia meg a magáét. És ez, ritka egyes eseteket kivéve, nem történhetik meg másképp, sem illőbben sem olcsóbban, mint ha az ország maga lép fel a két fél közt közvetítőül; mit, bár mit mondjunk, idegen nagyszerű kölesönnel eszközölhetünk legeztszerűbben.

És miután annyi kártékonyaságát láttuk urbéri viszonyunknak, annyi üdve terjed el szemeink előtt a megváltásnak, ebben is mint sok másban, továbbra is gyermekes szorongással és nemzet-gyalázó kisserűséggel remegjünk e nyúlni azon eszközhöz, melly egyedül képes célra vezetni bennünket. Vagy egyes önzések látszatos érdekeit feltéve, tologassuk e el magunktól azon poharat, mellynek tartalmát keserűnek képzeljük tán, pedig gyógyitalunkkal van megtöltve? a mászó időtől vagy magyarok istenétől, ki kegyes vala ugyan sokszor kisegíteni tespedésünket, de kinek türelme sem határtalan, várjuk e azt, hogy mintegy tizenegyezer urbéri községek közül, mellyek nagyobb része jelen terheit is alig viseli, minden egy vagy épen két évben, egyegy váltsa meg önérejből vagy apró 's nyomasztó segéd-eszközök által magát, 's így csak századok után bírhasson hazánk szabad földet, kezét? — Honfi társaim! nem örömet szoktam nyúlni politikai tollhoz, 's utóbbi éveinkben még kevésbbé mint egykor; mert mit sejték, sőt jóslatgatók, fájdalom! már is kezd hazámban mutatkozni. A politikai szilárdabb részvetet résztint a folytonos, avatott és avatatlan tollal egyaránt írt, gyakran gyakorlat- és nemzet-elleni felszólalások, tervezések, részint pedig siker-vesztések vagy mutatkozó csekély eredmények már is szemléto-mást kezdik esökkenteni; mi abból fenmaradt, divatkörös újdonságon-kapással kezd elfajulni, 's az inkább lázas napi események, mint haladásunk és átalakulásunk derék teendői körül forog. Közgyűlésekbe járunk, nem hont gyökeresen orvosolni, hanem legtöbbször, miként színházat szoktunk látogatni, hogy eseményeket élvezgessünk 's ezért a zajosnak örvendünk leginkább, és hősökünk egyes, gyakran súlytalan körjelenségek, egyes lázrohámok orvosol-gatásában 's ezen orvosolásokban kimerítgetjük legdraszticusabb gyógyszerünket a helyett, hogy — megfontolván józan kiszámítással azt, miként ha az egész testet ép erőre segítjük, minden tagot, izmot, inat összemunkálásra serkentünk, magokban elenyészendnek azon körjelenségek és rohamok, miket olly aggodalmasan kuruzsolgatánk — tős gyökeres orvoslást nyújtanánk a beteg hazának! Távol legyen tőlem, hogy a körjelenségek teljes mellözését sür-gessem. Nem; erélyt, kitartást, szilárdságot követelék én ezek orvoslására is, de nem magunk olly kimerítését, hogy ezen orvosolások által mind inkább háttérbe szoritgassuk a létesítés mezejét, és haladási egyetemes eredményeket, miglen végkép kimerítjük erőnkkel együtt átalakulásunk drága idejét is. Mert ekkor azon nyomorult dráma-firkálók vétkebe esünk, kik gazdálkodási és hatási kiszámítás nélkül, nem illető helyen, mellékes személyeket és eseményeket hurezolnak fel dramáikban és ezek által a fő személyektől és fő eseményektől elvonnak figyelmet, időt és hatást. Mindezeknél fogva a politikai toll mindinkább hálátlan kezd lenni hazánkban. De megvan a hazafi kebelnek az ő istene, kinek sugallatát megvetnie nem szabad; mert ha ez sugall, honarulás bélyegét viseli a halgatás. Én nem hallgathatók 's im felszólalék egyebek közt, a nagyszerű kölcsönös urbér-váltás dolgában. Kinek jobbat sugall ezekben 's másban keble istene, álljon elő, forrón üdvezelve szoritandom őt szívemhez; de kit a szükkeblü önzés daemonja faggat, álljon félre távol a hon oltárától, mert áldozatának büze isteneket bosszant és embereket! És elsgom berekesztésül, magyar politicus honfitársaimnak Krisztus urunk azon szavait is (miket Ján. 9: 4. találunk) miket kebel-kebel istene, ha éveket évek után lát lefolyni lényeges eredmény nélkül, gyakran sugall nekem, 's miket ha eróm bírná, nem elsűgni, hanem elmenyörgeni szeretnék: „szükség

addig cselekedünk, míg nappal vagy; mert elő az új-szaka, melyen senki sem cselekedhetik! Fáy András.

Szózat a Tiszavölgyi Képviselethez.
A főváros kebelében nagy dolgok forognak; mert aligha volt, aligha lesz magánalaku gyülekezet, melynek kezeibe nagyobb szerű érdekek öszege volna letéve, mint a Tiszavölgy vízi rendezésére most egybegyűlt képviselők testületének.

Nemzetiség, anyagi és szellemi gyarapodás, fajunk szaporodása, ipar, kereskedés, 's a' nagyszerű vállalat kíséretében minden oldalról fölmerülő kérdések kapcsolata homályos sejtést enged inkább, mint csak a' feltűnő szempontok futólagos áttekintését is; annyival kevésbé lehetséges az egybefüggő érdekek helyes sorozata. Végre is ha gondolatainkba elmerülünk, egy érzélem ébreszt föl a' tárgyak tömörkedéséből azon meggyőződésben, miszerint e' gyülekezet eljárása döntendi el sorsát számtalan kérdésnek, miket csak a' közel jövőendő tár fel szemünknek.

Nem kis dicsőség vár a' Tiszára, ha nagy hivatását betölti. De nem kisebb bünsúly, ha újút létesíti.

Fonoljuk meg azért jól a' dolgot. E' czélra constatorozzuk a' tényeket egyszerűn és meztelenül:

Gr. Széchenyi István mint az országos közlekedési biztosság elnöke, következőleg mint ügyünk tekintetében a' magyar kormány képviselője a' Tiszavölgy rendezésére hívja föl a' Tiszapart lakosait. A' Tisza 's vele kapcsolatban levő folyók fölméretnek, átvágási tervek készíttetnek, — a' kormány költségén. Mi magántársulatok költségvetések alakítására intetünk; a' nm. H. tanács által hatóságaink úján sürgettetünk; végre folyó hó 19ére a' fővárosba hivatunk szétdarabolt mozgalmainkat egy nagy egészbe olvasztani. — Jól tudja a' kormány, hogy e' vállalat sok pénzbe kerül. Jól tudja, hogy pénzünk nincs, nem is lehet. Jól tudja végre, hogy birtokviszonyaink mostani állásában a' biztosíték, mit nyújthatnánk, inkább morális, mint valódi becsű. Még is tüzen vizen sürget 's tavaszra ázó kapával biztat sok ezer magyar kézben a' Tisza külön pontjain.

Igy áll a' dolog a' kormány részről.

Lássuk, hogyan állunk mi?

Bennünk minden készség, vágy, ohajtás, szinte epedés, a' kikerülhetlen szükség érzete, — minden, mi szívből lakozik, elegendő; de zsebünk üres, jártasságunk semmi; agyunk féltékenységgel 's alkotmányos kétkedések fészke. E' miatt küldőink legjobb szándéka mellett megbízatásunk köre oly szűk, hogy a' dolog derekára nézt határozó lépést aligha merhetünk.

Adjuk hozzá még a' legfenyegetőbb tény; 's ezt bár mindig szem előtt tartanók, hogy t. i. mint egy hatalmas képviselő mai nap kimondá, — ha e' gyülekezet szétoszlása után tanakodás, tervezésen kívül még egy időig semmi tetteles eredményt felmutatni nem tudunk, valamennyi alakult társaság felbomlik és semmiségébe dől vissza. Ezt érezzük mindnyájan.

Szóval pénzünk nincs, biztos hypothekát nem nyújthatunk, hitelt ennél fogva ugyszólván nem is igényelhetünk, 's mégis a' tavaszon ásatnunk kell, mert életünk ettől feltételes.

Illy conjuncturák közt mi segíthet rajtunk? Semmi egyéb mint bizodalom a' kormány iránt. Ragadjuk meg támaszul azon férfit, kinek felrúzó szavára az elborított 's naponként sülyedő Tiszavölgy képviselői egy testületben előttünk állnak. Tegyük ám meg mindent, mire megbízatásunk fölhatalmaz. Mondjuk ki: mi minden követ megmozgatunk, hogy ügyünkben részvétre gerjesszük, de nem irtozunk semmi áldozattal, 's önmagunkra hagyatva is kiemeljük a' Tiszát posványaiából. — E' czélra dolgozzunk ki tervet a' felveendő pénz biztosítékairól, a' hypotheka minősége 's mennyisége iránt. Gondolkodjunk az időközi kamatok tőkésítéséről, kules kidolgozásáról 's megállapításáról, mind ezt jóváhagyás föltétele mellett. Állítsunk fel egy kormányzó testületet, szabjuk ki annak tehetőségi körét, 's a' vidéki társulatok ellenébeni viszonyait. Szóval helyezük ügyünket oly karba, 's miszerint ahoz, hogy ázó kapához nyúlhassunk, csak a' pénz legyen hja.

'S ha ezt tettük, tegyük le munkálatunk öszvegét ügyünkért felkészült elnökünk kezébe 's mondjuk neki: Ime itt minden, mit jelenleg böcsülettel 's jó lélekkel adhatunk. Bence van letéve nem annyira kielégítő valóság, mint tiszta, határozott szándokunk záloga. Vedd kezeinkből, többet ez uttal nem adhatunk. Ha e' nagy testület komoly igérete, árva hazánk fenyegető állapota, fajunk megmentése 's felemelése, főleg pedig magas állásod kormányunktól 22 havi időközig néhány száz ezernyi hitelt kiérdemel — mentve vagyunk; — ha nem, jókor jövel számunkra; 's mi későn ébredünk szavadra! — E gy tiszavölgyi képviselő.

A' Tiszaszabályozó egyesület folyó hó 20. napján tartá középponti első gyűlését, hova többrendű társulat küldö el k ö p v i s e l ő i t, kiknek öszszes névsora kö-

vetkező: A' nm. helyt.-tanács részéről Szentiványi Vincze tanács. 's Beöthy Lajos titoknok, Vásárhelyi Pál és Tasner Antal. Ugocea megye részéről: b. Perényi Zsigmond főispán és 7 vir. — Beregi vízszabályozó társulat részéről: Lónyay János b. t. tan. 's főispáni helyettes, Bay György alnádor, Lónyay Menyhért és Buday Sándor. — Szathmármegyei társulat részéről: gr. Károlyi György főispán, Kovács Lajos, Gabányi Sándor és Kende Gusztáv. — Szabolcsi felsővidék részéről: Eröss Lajos és Elek Pál. — Szabolcsi alsóvidék részéről: gr. Andrássy Gyula, gr. Dessewffy Emil, Fogthúy János a' Hajdukerület, Frank Antal Debreczen város részéről; Gencsy József kir. tanácsnok. — Ungi társaság részéről: gr. Barkóczy János és Győröcskey Mihály. — Zemplényi társulat részéről: Breckenheim Ferdinánd hg. elnök; felvidékről: gr. Vandernath Vilmos, Boronkay Albert és Lónyay Gábor; Bodrogközről: Szereney István kir. személynök és Szögényi Imre; Hegyaljáról: Szabó Károly 's Oláh Miklós Patak város küldötte. — Borsodi társaság részéről: Gencsy József kir. tanácsnok. — Hevesmegyei társulat részéről: gr. Szapáry József, Papszász József, Lipsey Imre, Neppel Antal és Vodjánér Samu. Heves városi társulat részéről: b. Orczy György és b. Bánffy Pál. — Békésmegyei társulat részéről: gr. Károlyi György főispán, b. Wenkheim Béla és b. Wenkheim László. — Csongrádmegyei társulat részéről: gr. Károlyi György főispán; Wöber György, Bauernfeind Ferdinand 's Halácsy Miklós mérnök, mind három Szeged városától. — Palásthy József, Boros Sámuel és Sipos Gábor mérnök Szentes városától. Szabó László, gr. Károlyi István és Lajos képviselője. — Jász-kun kerületi társulat részéről: Kálmán Sándor, Illésy János, Vágó Ignác, Pethes Mihály, Bedekovics Lőrincz mérnök 's Péter Imre mérnök. — Bácsmegyei társulat részéről: Latinovits Károly és Gyóry János. — Torontálmegyei társulat részéről: b. Gerliczy Vincze, gr. Bathányi Imre főispán és 7 vir, Marczibányi Lőrincz, Marczibányi Lajos, Csernovits Péter, Jeszenszky Károly és Hörman Keresztely. — Váci püspökség részéről: Bubla Ágoston. Kir. kincstári uradalmak részéről: Munkácsy János, Fluck János, Csörgő Antal, Horváth Sándor és Széles Mihály. Nagy-Kikindai kir. kerület részéről: Izakovics Sándor. Egri káptalan részéről: Ferenczy Antal.

Január 20-án mint a' gyűlés 1ső napján elnök ő nmlga e' szép számban öszszegyűlt vidéki képviselők egyetemét szíves örömmel üdvözölvén előadá, mikép a' nagyszerű vállalatra egyesült társulatnak ez alkalommal teendői iránt előkészítésül egy közelebb megjelent röpiratban tevő le nézetét. E' röpirat a' képviselő testület kezében van 's ezért föl hja a' gyülekezetet az abban kijelölt egyes kérdések tárgyalás alá vételére. Mire zemplényi képviselő Szereney István ő nmlga az egybegyűlt tiszavölgyi képviselők egyhangu örömet 's elnök ő nmlga személyéhez költöt reményeit az öszszes gyülekezetnek melegen tolmácsolván elnök ő nmlgát hívá föl a' kiindulási pontok kiemelésére 's a' tárgyalandó kérdések egyenkénti kijelölésére.

2) Elnök ő nmlga, mielőtt a' tárgyalás tetteleg megkezdetnék, szükségesnek látta a' gyülekezet jegyzőkönyve szerkesztésére jegyzőt a' gyülekezet köréből kijelölni, sőt ha jónak véli a' gyülekezet, olyképmegválasztani egyjegyzőt, hogy az egy később folyton munkálандó központi választvány állandó jegyzője legyen. Az egybegyűlt képviselők azonban nem tartván ezen gyülekezetet forma szerint még alakultnak, mire nézve semmi állandó intézkedésbe bocsátkozni nem kívántak. Ehezképezt elhatározták: a) hogy elnök ő nmlga előülése alatt egy a' vidéki társulatok elnökeiből álló választvány vizsgálja meg a' vidéki társulatok megbízó-leveleit, a' képviselők megbízatása körét, hogy az egyetemi gyülekezet saját tehetősége körét biztosan kijelölni képes legyen. Ezen választvány figyelmét oda is kiterjeszteni megbízaték, hogy ha a' Tiszavölgy valamely szabályozandó részén még eddig társulat nem alakult volna, erről a' középponti egyesületet értesítse, hogy annak létrehozása iránt a' czél szerű lépések megtétesse. b) A' középponti egyesület ez alkalommal tartandó ülésének följegyzésére 's a' jegyzőkönyv ideiglenes szerkesztésére szatmár-vidéki képviselőt Kovács Lajost biza meg.

3) Szóba hozatván elnök ő nmlga által az ülések nyilvánossága iránt szükséges szabály ő nmlga kifejté, miszerint a' gyülekezetnek sem czélja sem oka nem lehet a' nyilvánosság őrszemeit kerülni, sőt inkább ohajtandó, hogy a' haza egyeteme ezen egyesület munkáikodásának eredményit 's fokonzenti kifejölődését ismérje; nem tekintve mindazáltal még azon körülményt is, hogy ezen egyesület tisztán magánytársulati alakban áll, e' mellett fontos tekintet érdemel a' gyülekezetnek azon helyzete, miszerint még most semmi kimerített terv nem létezik, következőleg az egyesületi üléseknek még most nemesak természetöknél 's rendeltetésöknél, de jelen helyzetöknél fogva is oly körűnek kell lenni, hol a' megbízott képviselők tartózkodás nélkül önmagukban tanácskozhatnak. Mire méltányolván a' gyülekezet elnök ő nmlga nézetét jelen körülmények közt sza-

bályul állíták föl: hogy a' gyülekezet ülésében a' képviselők testületén kívül csak azok jelenhessenek meg, kik mint szakértők vagy érdekeltek a' társulatok által elnök ő nmlgának bemutatva a' megjelenésre általa fölszabadítottak.

Bácsbodrogai közgyűlés. (Folyt.) Közgyűlésünk másod napján kellemesen lepett meg másodalispánunknak a' megyei közigazgatásról előterjesztett biztos tudósítása, melyből napfényre derült, miként azon 269 föllebített polgári pör közül, melyek némelyikének több évtől átvizsgálása sürgettetett, ez évben 142 átvizsgálati i-téleten keresztül jutván jövő évre 127 maradt fön. A' esődületi 's urbéri pörök többnyire befejeztetvén, fenytő törvényeszküünknel még 119 rab fölött leend ítélet mondanó; megvallani kénytelen tudósító, hogy mióta Bács megye a' cselekvési térre indult, néhány tiszt erélyes föllépése rendesh mozgásba hozá a' hivatali gépkerekeket. Lankadatlan buzgalom becsületjellemmel 's hivatali ambícióval párosulva dicsőségesen tulszárnyal minden akadályon. A' járásbeli szolgabírák jelentései a' rögtön ítélő bíróság-nyerésre elegendő adatokat hozván szőnyegre, nádor ő fensége ennek továbbra terjesztése végett alázattal megkéretni határozta. A' mennyire talán a' gonoszak viszszaertentésére elkerülhellenek gondolatuk a' kebelrúzó kivégeztetés, annyira sajnosak azon elkedvelenítő megrovások, melyek által az eljáró bírák ugy szólván minden végrehajtási eseménynél feleletre alá vonatva, nem ritkán roszszalással 's feddésekkal fenyttetnek, innen támad azután hasonló kikerülési nyilatkozat, milyen jelen gyűlésen is szőnyegre kerülvén majd kacajra fakasztá a' hallgatokat azért, mert ebben tényekkel kimutatott, miként képesíté magát fokonzint akasztófára a' kivégeztett gonosztevő, ki iránt a' rögtönítélő bírák feleletre szorítottak. A' szabályi sok apróság könnyen figyelemtelenszítés közű bonyolít 's a' kinek lehet, szívesen kerüli el a' kényes bíráskodást. E' tárgynál a' személyi 's vagyoni közbátorság a' társas élet főkinése jelen szük esztendői viszonyaink közt éber órkődésre híván föl a' RR. gondosságát, a' terjedelmes bácsi pusztákon, sőt több helységben a' közpénztáraknál történt erőszakos kiraboltatás meggátlandása 's a' vakmerőn csatangoló ügynevezett szegénylegények elfogatása tekintetéből a' pusztázó katonák mostani száma kétszer-annyira szaporítottai indítványoztatott, 's meghagyatván a' szolgabíráknak az idei csinytettekből eredet károk pontos öszszelírása e' szerint okadatolt felírásban a' nm. m. kir. helytartó tanács e' szaporítási engedelem-adásra alázattal leend megkérendő. Első alispánunk a' pénztárak vizsgálatáról szóló tudósítását előterjesztvén kitünt, miként jelenleg a' hadiban 117,775 ft. 1 kr. pög, a' házában pedig 14,080 ft. 52 kr. öszvesen 131,855 ft. 53 kr. találtatott. Bács megye 276 ezer pengő forint tartozásban áll. — Heves vátára szolgálatott alkalmat első alispánunk tisztú tudósítása, miszerint jelenté, hogy a' Szegedről Bajára hajón intézendő szállításra nézve, kitélvén az előbbi szállítók szerződési ideje, árlejtést tartván, jelenleg három zsidótárs mázsánkint két pengő krajezárral olesőbban vállalkozott, az új szerződést előterjesztve, annak közgyűlésileg megerősítését kérelmezé. Mire főügyészünk figyelmezteté a' KK. és RRket, hogy miután az általa még mult évben az 1741: 34. t. cz. 1. §a nyomán előterjesztett véleményre, mely szerint az idézett törvényezikk soraiból a' szállításrai nem kötelezettséget kifejtette, oly közgyűlési határozat keletkezett, miként a' nm. m. k. helytartó tanács után a' nm. m. kir. kamarának tudára juttassék, hogy ezután a' Bajára leendő szállítás iránt eleye intézkedjék, a' megye e' terhet viselni nem tartozván, e' közgyűlési végzeménnyel ellenzőnek nyilvánítá ezen árlejtést, és szüksgtellenek a' szerződés megerősítését. És ámbár az eljárást pártolók felhozák, miként a' szakadatlan gyakorlat által elismert 's teljesített kötelezettségtől mi ezutánra sem reményelhetünk menekülést nyerni, 's a' szállításra nézve bizonyosan elérkezik a' fensőbb rendelvén 's csak ekkor érvényesítendettnek tekinteni szorgalmazák a' bemutatott szerződést, az alispán zavarba ejtésével még is az első indítvány talált pártoltatást. Másnap azonban váratlanul előkerült a' vállalkozó zsidók folyamodványa, mely szerint szépszavu okoskodásokkal a' szerződés azon esetrei érvényesítendése kéretett, ha fensőbb intézvényél fogva a' szállítás kívántatni fog. 'S ki hinné, hogy az ellenzék vezérszónoka első emelt szót a' mult napi közgyűlési végzemény változtatására! és szónoktársu utána pártolást nyilvánított 's ámbár egyik censervatív táblabíró sajnálva jelenté ki, miként ő fájdalommal szemléli, midőn főispáni elnöklet alatt hozott végzemények későbbi napokban ennek elnöklete alatt megmástitatnak, 's így a' közgyűlés méltósága 's az első végzésen jelen volt de e' másító határozat előtt hazaköltözött szónokok tekintélye kétesítettik, compromittáltak, mégis az első megdöntő végzet állapított meg, 's az első napon erősített nem nyert szerződés más napon megerősítettet. Harmadnap egy marczona nyelvű táblabíró azt merészlette állítani, hogy

olt mérész eszméletekkel fűszerezve kölesönöznek becsélt szerző művének; ki e szakban már előbb ismértelen levén iró dalmunkban, ez által népregeiről koszorura lón érdemessé. Mi műveinek hosszu életet igérünk, s ha például század mulva olvasandja majd a magyar azon tájleírásokat, hol az uszóva vándorol, s a Csörz árkat környező mocsárokról stb. mely vidékeket akkor biztos hiedelmünk szerint már rendezett esatornák vagy vasutak hasogatódják, s viruló ligetekkel, illatos gyümölcskertekkel leendnek borítva: örömmel fog eltelni keble, hogy mit olvas, már csak költemény, holott mi jelenkorfiak, a regében is valót szemlélünk. Tompa a' mult és jelen képét adá a' jövőnek által. Mi oly lángoló keblet és türelmet ohajtunk neki, miszerint érdekes vázlatot minél többel szaporíthassa. Csinos nyomatú s külsejű könyv 1 ft. 12 kr. pgó, s méltán rendkívüli keletnek örvend. — A' bálozás e' langyos farsangjártával derekasan foly; a' körbálok e' napokban tartatnak; a' jogászbál, melyben a' Bhary-banda is működendik, febr. 4kén leend. — A' fővárosi tolvajok ismét egy elménczésel követtek el; t. i. a' rendőrtan nyilv. tanítója egy elménczésből szép kassacsán eltűntették; — mi által azonban a' megkárosított ur iránt nem nagy rokonszenvet tanusítottak. — A' Spiegel nemzeti színházunkon gyakorolván szeszélyét, előadja hogy a' négy Haymonti operában egy dalnok, kikülönben már sok operát magyarított, mondá: az arany vasmaeskánál, e' helyett: az arany horgonynál, mi, helyes megjegyzése szerint ad normam: fából vas kanika volna; s hozzá teszi: hogy furcsa tréfa, ha már német referensnek kell a' magyar színeszt magyarul tanítani. Valóban így ha fel nem is, megfordul a' világ! a' witz borzadásiq neveléséges; az illetők jól is tennék, ha ily enyégésekre nem igen szolgálnának okot vagy alkalmat. — Mult szerdán nemzeti színházunkban az unakozott iránt tanusított nagy rokonszenv közben két vendég érkezett a' közönség vigasztalására, s mint hallani, meglehetősen időöltést szereztek; mert egyik a' zene istenaszonyát agyon zongorázta; másik pedig az éneket gunyolta ki; mi azonban, kik a' mulatságon jelen nem voltunk, e' szóbeszédnek csak annyiban adhatunk hitelt mentegetőleg s így méltányos kiméltre számíthat, hogy az érdekeltek mukedvelők voltak. — Az idő engedékenysége arra bírta ujjalag a' gőzhajó-társaságot, hogy míg csak szigorubbágy szándékát nem akadályozandja, a' fővárosok közti közlekedést, Pestrola bombatérig s Óbudáig ismét helyre állítandjami ezrek ohajtására oly édes meglepetés, mint nyárban szomjas földre a' jó harmat, vagy langyos eső; azonban oly élvezhetőségét csak akkor reméljük, ha a' természet ajándékával olesobbság tekintetében, mennyire lehet, közelebb arányban lesz. — Orvosi tapasztalat szerint cholera ideje előtt mellbetegségek sanyargatták az emberiséget, most a' hasviszály okoz nagyszerű dulásokat; korrendi lánczolatlan évek mulva általános agyban-talmának kell bekövetkezni; — akkor ugyan megcsik a' világnak! mert már honunkban is ritkán találhatni egészséges főket. — A' drágaság vásárltáinkon mindinkább csökken; terményeket bőséggben szállítanak be vidéki felénk; a' sertés-hus olesőbb mint a' marhahús! és mégis van néposztály, mely e' fordulat fölött csak szomorkodni tud, — ez az, mely embertársai erszényén húzik, s az életben jobbadán vendéglők képében jelenik meg, kik mindig szivesebben gondoskodnak tárczájuk duzzasztásáról mint árjegyzekeik enyhítéséről; mi ellen hogy a' közönség magát véde, nincs hatalmában, mert a' gyomor ur' s mindenek fölött, de kivált ingóbingó vagy onrul rendelkezik. N e m z e t i s z i n h á z u n k b a n p e n t e k e n , j a n u á r 3 0 á n , S z i g e t i j a v á r a , b e r l e t s z i n e s s e l e l o s z o r a d a t i k . „Félre ismert lángész.“ Eredeti vigjáték 3 felvon. Irta Degré Alajos.

Amerika.

Nemely politikai kormánylapok a' congressus megnyitása után olyan hírt terjesztének, mintha az éjszaki egyesült státusok Mexicotól Californiát 20 millió dolláron megvásárolni szándékoznának, s hogy Slidel a' mexicói kormányhoz küldött éjszakamerikai követ ezen tárgyban is vett volna megbízóit utasítást. E' hirre az újyorki Herald dec. 16kai számában köv. tudósítást közöl: „Ez csak a' legelső lépés még ama nagy czélfelé, hova földgömbünk ársas álladalmi törekusnek. Az ösvény ki van jelelve, de nehéző előre látni: hol leend annak megállapodási végpontja? Itt nem azon alkudozásokról van szó, melyek szerint Texas határvonalai lennének kijelölendők, vagy pedig California megvásárlandó; hanem oly terv van létesülő félben, melynek czéja: a' két republica egyesítése, vagy is a' kisebb Mexicónak bekebelesítése a' nagyobb éjszaki republicába, vagy — ha úgy tetszik — viszont; hogy legyen a' világnak oly nagyszerű szabad statusa, mihez hasonlót s' mellyel mérkezhetőt a' mult és jelennek legregényesb álmoképzelméi se teremthessenek. A' két republica egyesülésének mi sem áll ellenében, ha ez azon alapokon fog eszközöltetni, melyek szerint nem rég Florida és Louisiana bekebelesített s' mellyek nyomán Texas és Oregon is nem sokára teljes összekapcsolatásban részesülend. Bár minő szempontból vétessék is ezen terv, annak létesítése Mexicóra nézve csak hasznosnak ajánlkozik; mert ez által erős és állandó kormány fog ama bájós vidékeken megalapíttatni, mellynek erélyes munkálkodásával a' lázadások és forradalmak, mellyek harmincz év óta pusztítják e' kifárasztott köztársaságot, meg fognak szűnni, az egyesülés haladék nélkül létesíttetnék, ha a' mexicói státusok felhatalmaztatnának népességök viszonyához s' az egyesült státusokban megállapított választási szabályokhoz irányzottan képviselőket küldhetni a' washingtoni congressusba. A' vallás és nyelvkülönbség nem gördíthetnének oly akadályokat elő, miket ezen együttműködés le nem győzhetne.“

Végül a' nevezett lap reményét fejezi ki az iránt, hogy a' mexicói congressus ezentervet barátságos figyelmébe vendi. — Ugyanezen lap jelenti: hogy Amoy Duard az unio polgára Buenos-Ayresbol az egyesült státusok kormányához érkezett meg — ezt Rosas elnök nevében felkérendő: eszközölne ki számára az egyesült státusok congressusától segítséget az angol-francia fegyveres közbejárulás ellen. Ezen felhívásra Polk azt válaszolá: hogy hasonló avatkozás idegen népek belügyeibe ellenkezik az egyesült státusok politikai alapelveivel. — Belzeből nov: lig terjedő tudósítások szerint Honduras és San Salvador közt a' háboru kitört, mit a' két státusnak egymás elleni irígysége régen gyanítottott. San Salvador táborra berontott Honduras földre, s' mindent, mit dűhe talált, tüzzel vasal pusztított el.

Buenos-ayresből Liverpoolba érkezett s oct. 29kig terjedő levelek szerint a' francia-angol hadihajók és Rosas elnök táborra közt az ellenségeskedés egész erővel meg van kezdve. A' kikötők ostromlása tüzesen foly; habár az idegen hajók kivezésére kötött határidő oct. 31kén véget ér is. Rosas sok hajót lánczokkal kötötetett össze s' azok köztöbei evezhetést hátráltassa; de ezen hajók a' tökéletes készültségű angol-francia sorhajók álgyn-tüzelésire csak silány ellenállás. Az alkudozások a' buenosayresi, és angol-francia követségek közt folyást tartanak, naponként érkeznek alkudozási lobogók alatti sürgönyök a' resp. fővárosába, de azért még sem hihetni, hogy ez értekezések az ohajtott kibékülést eszközölhessék, s' a' két követnek Rosas ellen tett egyhangu nyilatkozatából méltán következtelhetni, hogy az ellenségeskedésnek mindaddig vége nem szakad, míg Rosas vagy ki nem lép hivatalából, vagy meg nem hal (mihez nem nagy kedvet érez tartós egészsége) vagy bármí módon a' teljes hatalmú igazgatási polezról el nem távolíttatik; s' ez igen valószínűvé is kezd lenni, mivel zsarnoki uralkodása az egész köztársaságban annyira türhetlenné kezd válni, hogy magas állását, mellynek alapja kegyelenségen épül, aligha sokáig tarthatja fen meg. Általános nyugtalanságot támasztott azon kényszerítés is, mellyel a' népséget hadi szolgálatra erőteté; több mint 500 katona hagyá el zászlóját s' hogy az elégtelenséget némileg lecsendesítse, tanácsosnak láta szelidebb bánásmódhoz nyúlni. A' fővárosban lakó majd minden angol család elhagyá ottani szállását, habár szokásuk sok nehézséggel járt legyen is. Oribe megtamadá az angol-francia hadi erő által védett Mercedest, ezt kirablá, s' porrá tevő, az innét kiűzött idegenek pedig kényszerítettek a' tartomány belsejébe vonulni, kik újabb tudósítás szerint Durazinben telepedtek meg Mercedestől 50 legua távolságra. — Deffaudis b. francia követ Ouseley angol ügyviselőt, mivel ez Riojaneiróbul a' 45k britt gyalog ezredet a' Plata-tartományokba szállíttatá, megkérdezé: ha vajjon ezen átrendelés az angol kormány parancsára, s' a' francziai kabinet tudtával történik e? mire a' kérdezt válaszolá: hogy az eziránti felelősséget magára vállalja.

Portugália.

A' portugáli királynő jan. 2án a' cörtesülést személyesen nyitá meg; dec. 30án pedig a' senatus tagjai kezdék meg rendes tanácskozásaikat. Braganza hgnó, don Pedro esászár özvegye a' státus javára 75 ezer real évi díjáról (apanage) lemondott.

Spanyolország.

A' képviselők jan. 5kén folytatólag tárgyalák a' válaszfelirati javaslatot, mellynek egyik czikkére nézve Seijas módosítást indítványozott. Ez alkalommal Narvaez tábornok és minisztertanácsi elnök a' miniszterium politikája fejtegetésébe becsátkozott. A' királynő ferjesülése tárgyában kijelenté: mikép ő felsége mindeddig nem tudatá összekelési kívánságát, s' a' miniszterek nem érzék magukat felhatalmazottoknak szívében ezen kívánságot fölbresztetni; de ha a' királynő ez iránt határozand s' a' ferjöllet kimutatandja, mi eddig nem történt, akkor igen is a' miniszterek, mint becsületszó emberei — ez iránt tudósítani fogják a' cörtest, mert ezt a' statusalkotvány alaptörvényei kívánják. A' Rómávali alkudozásokra megemlít, mikép ő felsége barátságos viszonyban áll ő szentségével, Rómában ügyviselője van, ki mint a' spanyol királynő felhalmazottja ezen rangjához illő tisztelet és megkülönböztetésben részesíttetik. Nem rég levelet kapott a' pápától, mellyben k e d v e s l e á n y á n a k ezimeztetik. A' királyság forraszerinti elismerésére Spanyolország részéről egyedül a' cultus és papság állandó megadományoztatása hiányzik csak. Utána Pacheco az ellenzéki moderadók vezére szolt állítván: hogy a' kormány akaratlanul is kénylápda Franciaország és Anglia kezében, s' egyszersmind rabszolgája Franciaorsznak, s' ez iránti hódolással azon törekszik, hogy Spanyolország alkotmányos királynője egy nápolyi hggel köttessék össze, melly terv ha létesülhetne, akkor a' spanyol

ügyek mostani állása ismét kérdésbe hozatik s' Ausztria, Porosz- és Oroszországvonakodni fognak a' trónjog-elismeréstől, holott épen ezen hatalmasságok semlegesítik az előbbiek káros befolyását; ezen észrevételre Martinez de la Rosa külügyi miniszter válaszolá, a' házassági kérdést tisztán és egyedül spanyolországi kérdésnek állítván s' ennek megoldása ideje beérkezvén irányában az alkotvány és törvény akarata fog szem előtt tartatni; de azon herceget, kit Spanyolország királynője férjeül választand, parlamentariz vizsgálat alá vonni sem nem eszélyes, sem nem politikai. Mi a' külügyi viszonyokat illeti, ezekre szónok elmondhatja: miként Spanyolország semmiféle küllhatalom befolyása alatt nincs. A' kormány jelszava: „Jóakarattal lenni mindenki iránt, barátságban csak némelyekkel s' bensőségben senkivel.“ Angliát illetőleg — ezzel soha nyiltabb, megnyugtatóbb s' barátságosabb viszonyban Spanyolország nem állott, mint most. Ausztria, Porosz- és Oroszország részéről elismerés azért késik, mert a' szüntelen lázadások tudatják ezen hatalmasságokkal, mikép Spanyolország még nem forrt ki, s' nincs a' teljes béke megkívántató stadiumán. A' vitás eredménye lett: hogy Sájás módosítása, ki egyedül volt a' válaszfelirati bizottságnál az ellenzektől — 117 szóval 33 ellen félrevetett. Don Enrique új hivatallal kináltatott meg ismét, melly őt a' fővárostól tova szoltítaná, de annak elfogadására nem nagy kedvet mutat.

Anglia.

Jan. 9én tartott Liverpoolban a' gabnatörvény eleni társaságnak ismét népes gyűlése; mellyben közel 4000 személy vön részt, s' hol Cobden, Bright, Thompson ezredes s' a' helybeli kereskedőség legnevezeteseb fejei is jelen voltak. Ez alkalommal a' czél létesítésére ismét 14 ezer font sterlinget irtak alá, mellyel az egész összeg 100 ezer font sterlingre megyen. — A' Times higgadt értekezést közöl az Oregon-kérdésre, szerinte a' britt kormány részéről újabb kiegyenlítői javaslat készíttetett Adamritt elnöksége alatt Galatin által. Ezen javaslat szerint az Anglia és Éjszakamerika közti birtokhatárt a' szélesség 48k foka tenné egész a' tengerig, s' így Anglia Vancouver szigetnek Juan de Fuca kikötőnek s' a' szabad hajózás alatt maradó Columbia folyamban jobb partjának kizáró birtokában maradna. Ha ezen tervet az éjszaki státusok elfogadják, akkor ók Oregonvidék nagyobb részének urai maradnak ugyan, de a' főhaszon, melly a' vidék birtoklásából ered, nevezetesen a' Columbia-folyamoni közlekedés, melly Hudsonbayra nézve oly jelentékes, valamint kikötői és rakhelyei, honnét a' Chinával és angol gyarmatokkal kereskedést a' déli tengerre vezethetik — Angliának egyedüli tulajdona marad. „Mi nem hihetjük, mond a' nevezett lap, hogy az egyesült státusok nemzeti becsületökkel ellentétben álló politikát követhessenek, mi szivesen hiszszük, mikép vannak Amerikában emberek, kik Angliával örömet keverednének háboruba, épen úgy, miként vannak polgárok a' hármassziget-országban, kik a' két hatalmasság közti ellenségeskedés megkezdését szivesen üdvözlénék; de alapos okunk van hinni, hogy statusférjak, kik a' két nemzetet kormányozzák, jobban felfogják azon érdekeket, mellyek intézésére megbízatvák. A' kereskedési és családi összeköttetések, a' származás azonsága, a' nyelv és törvények mind oda mutatnak, hogy angolok és amerikaiak közt a' jó egyetértés legszorosabb kötelékének kell megörökülnie, mellyet karddal szétvágni valódi kegyetlenség lenne. Mi harcoltunk egymás ellen, de ismét kibékültünk. Azonban bármínő kimenetelök legyen is ez újabb tervezett alkudozásoknak, részünkről azzal vigasztalhatjuk magunkat, hogy semmi eszközt sem hagyánk megkísértetlenül, mi háboru-elmellőzésre szolgálhatta.“

Franciaország.

A' követkamra válaszfelirati bizottsága jan. 7én a' trónbeszéd nevezeteseb pontjai felett vitatkozott; a' miniszterek több rendbeli oklevelet tettek le, illyenek a' texasi, la platai, Algirban az egészségi ügyeket és a' statuskincstárt illető irományok. A' bizottság ezeken kivül kívánta még a' syriai, marokkai és madagascari ügyekre vonatkozókat is. Jan. 9én ezen vitatkozását folytató s' név szerint az egyetemi tanácsra vonatkozó legutóbbi kir. rendeletet tárgyalá; végre is Vitet nyolcz szavazattal előadóvá választott meg. A' paireknél Portalis gr. szerkeszté a' trónbeszédre adandó válaszfeliratot, melly mint jobbadán máskor is, pusztá viszhangjok a' kormányiszózatoknak s' nem erótetelt utánzása a' fenálló szokás hatalmának. Azon pontnál, hol a' külügyi viszonyok érintetnek a' trónbeszédben, a' bizottság teljesen egyetért azzal, hogy a' közönséges béke kívánatos, hogy a' közbátorság szilárdsága legszükségeseb kelleke az ipar és jöllét előmozdításának, azonban e' ponthoz mégis odafüggesztetett: „A' háborútól nem rettegő nemzeteket illeti a' békeszeretet nyilatkozása.“ Az Angliávali egyetértésben a' bizottság is nevezetes politikai fontosságot lát s' kívánja: hogy e' kölcsönös bizodalom tartós legyen, miszerint a' két kormány egyetértőleg működhessek a' világ és ösz-

szes emberiség javára. Algírban a francia uraság fentartását a javaslat leginkább az eljáró kormány bölcsességében s elöljárásában helyezi. A javaslat egyértelmű a trónbeszédrel az iránt, hogy a megkezdett nagyszerű munkák minden megkívántató erő és költséggel folytattassanak s végeztessenek, azonban reméli, hogy a kormány eszélyessége a viszonyok közönséges állását figyelmére méltatva, vállalatiban illő józansággal járand el; végül: Franciaország igazgatási rendeztetését, vagyis a központosítási rendszert dicséri, s a kormány által ez érdemben előterjesztendő törvényjavaslatra kimondja: hogy a francia törvényhozó test mit sem mulaszthat el, mi politikai intézkedéseinek e nevezetes része fentartására s tökéletesítésére vonatkozik. A szerkezet így elkészítvén, annak a kamrában közönséges vitatása azonnal megkezdett, habár Dubouchage és Boissy annak elhalasztását sürgeték azért, hogy a kamra tagjai a marokkai ügyekre vonatkozó s közönséges sásra szótolt irományokat kitanulhassák. A tanácskozásra Villiers du Terrage nyitá meg, költői beszéddel dicséretvén a mostani országos rendszert, s az innen eredt egyetértést s ennek áldását a jóllétre; e beszéd alkalmat nyújtja Cousinnek a közoktatási ügyminiszter közelebbi rendszabályi megújítására; az első vitaharc tehát a megnyitott kamrai ülésekben philosophico-theologiai színezetű volt.

A Journal des Débats Singaporeból 1845. májusi érdekes tudósítást közöl Lefebvre isauropolisi püspök s cochinchinai apostoli helyettes fogsághóli kiszabadítását illetőleg. Cecille admiral t. i. egy napon arról tudósított, hogy Cochinchina császára a nevezett főpapot fogságba hurcoltatá s halálos ítéletet mondatott rá; az admiral azonban a francziák királyi nevében ellenmondott ezen ítéletnek, s hogy ellenmondása ne csak pusztá hang legyen, hanem nyomatékka is bírjon, Tourmier-Duplan kapitány vezérsege alatt a leme ne corvetet elküldé a cochinchinai partokhoz; mihelyt e hajó kitűzött helyére megérkezett, a császár és kormánya azonnal oly hajlékonyakká lőnek, hogy nemesak az ovást meghallgaták, hanem egy mandarin által a főpapot teljes szabadságában azonnal Aleme ne corvetre viteté s magát hamarkodásaért mentegeté; a megmentett főpap Manillában partra szállítottatott s az ottani papságtól élénk örömjellekkel fogadtatott. — Algirból érkezett hivatalos jelentés az ottani ügyeket — látzólag — híven írja le. Abdelkader a hegyek közt tartózkodik válogatott lovasival, s mozgalmiban semmi oly kimerítés nines, miből a hadi tudományokban jártas franczia tábornokok kivehetnék: hova ezélez? ellenben a francziák nagy inségben sínylenek; az eszézi időszak decemberben beállott s a közlekedés csak legnagyobb erőttel folytatható; az élelmiszerek rendelt állomásaikra soha sem érkezhetnek elkellő időben; ennek oka, hogy a tábornoknak aránytalanul sok betege van; minek egyszersmind az oka, hogy az emir üzetésében tova rándult sereg jó i-

deje már lábbeli nélkül vagyon, minthogy az utánok küldött ruhazsallító állatok, — még a tevék is, utközben a szerföltői erőtetés miatt elhulltak; a déli és éjszaki tartományokban megtelepültek közt teljes a' esend; az adó-behajtás nyugtalanságot nem támaszt közlük, habár izgaló apostolok nem hiányoznak. Dec. 24-éről pedig Rivet hadi parancsnok Teniat el Had parancsnokhoz következő tudósítást intézett: Tegnap dec. 23-án Abdelkadernek 6 egész 7 száz lovasai ellen harcztunk, kiket az emir személyesen vezetett. Az ütközet dicső volt. Az ellenség 20 lépésre bevárt bennünket. Az emir alól lovát ellőtük. Bu-Maza lovaságával együtt csatározás volt. Ezen tudósítás a' fenebábeli összehasonlítva teljes valószínűlénné válik, mihez járul még azon nevezetes körülmény is, hogy a' parancsnok barátját nem tudósítja arról, mi legfontosabb, t. i. az ütközlet kimeneteléről. Egyébként Abdelkader nem kisé zavarrá meg ama hír, miszerint a' marokkai császár Lajos Fülöphez követséget küldött, az emir ezen küldöttségben nagy fontosságot helyez, s azt egészen politikai jelentőségűnek tartja, sőt gyanítja: hogy a' két hatalmasság az ő megrontására szövetkezék; mely gyanu tán nem is alaptalan. Azért eltökélte: nemesak Algírban, hanem Marokkóban is mindenütt küldötteei és kalifái által szent háborút hirdettetni a' francziák és Abderrhaman császár ellen, ki a' keresztényekkel szövetkezése által a' Korán legszentebb hitelveit tagadá meg.

A válaszfelirat a' paireknél jan. 10-én tárgyalatott általánosan, mely alkalommal Dupin kiválólag a' mostani finanszrendszer támadá meg; melynek tulajdonitá ama szüntelen szaporodó hiányt, mely egyesek érdekeit simogatván a' közzöllet romlását eszközi. Az összes hiány 1844-ben 371 millióra rugott, mely őszszeg 1845-ben 396 millióra emelkedett; s végre az 1846-ki finanszévben már 421 millió emlegettelik; holott a' birtokadó 42, a' patentadó 77 s az ajtó- és ablakadó 116 percentre emeltetett. Ez érdemben egészen másként van az eljárás Angliában, hol némely bevételi rovatok, különösen a' vámadó dícsérendő következetességgel kezeltenek. Dubouchage évenként emondani szokott ellenző beszédét előadván, a' szerkezet általános tárgyalását befejezetnek nyilatkoztaták s annak egyes pontjait vették tanácskozásba. Boissy marq. után Montalembert gróf szólott a' libanoni elnyomatott keresztények mellett, kiket Franciaország, habár a' keleti katolicizmus védője címét viselé is, ellenségeik gyilkai alatt elvezényi s üldözéseik alatt megsemmisülni szenvedé. Ekép Franciaország keletre befolyásából sokat veszett, ellenben Anglia és Poroszország nyertek, Oroszország pedig a' görög egyház hitelveinek terjesztésére hathatós propagandát állit. Végezetül szükségesnek tartá, hogy a' kamrák és kormány erejüket egyesítsék Syriában tulnyomó befolyásuk viszszafozására. Guizot ígerte, hogy ezen beszédre válaszként fog. — A' lapok szerint Mosquera is az új granadai republica elnökének Mosquera Joachim tábornok fia Párisba

érkezett, ki a' franczia kormánnyal fontos ügyben szándékozik értekezni. A' tunisi követ szinte megjelent Párisba, s így három követség tartózkodik most Lajos Fülöp udvarában, töle különféle kedvezéseket eszközöndő, miket azonban ók hétszeresen szoknak megfizetni. — A' National közelebbi napokban Londonból levél által felszólítottatott: ha vajjon van é Franciaországnak adóssága s minő őszvegre mehet ez? a' radical igenőleg felelt, s a' franczia nemzetiadósság összes számát 4,788,869,040 fr-ra teszi. Ha azonban ezen consolidált adósság évi kamatához azon őszvegek is számítottatnak, melyek azok törlesztésére a' budgetben évenként kívántatnak, ezután a' részletes kölesönöket, az itthoni tőkék kamatit, az örökös adósságokat s'lb. akkor kitetszik, hogy Franciaország évi jövedelméből 380 millió frank emésztetik föl évenként csak e' ezéfra, melynek pedig adóssági tőkéje 8 milliárdot tesz. És ezen nagy szám — hála és köszönet a' juliusi kormánnyal! — még folyvást növekvésben vagyon! — Magánylevelek szerint dec. 23-án a' francziák 400 afrikai vadász dandára a' tendai völgyben Abdelkader 1000 szabályozott lovasait háromszori őszszecsapás után teljesen megveré. E' hír még hitelesítésre vár. — Nemours hg. számára a' már egyszer megbukott évi díjt a' miniszterium ismét a' kamrák elibe szándékozik törvényjavaslattal terjeszteni. Guizot ellenkező véleményben volt eddig, de a' miniszterek nagyobb része pártolja a' király szándokát, Soult még ingadoz, mert még nem szánta el magát miniszteriuma bukásáni gyönyörködésre.

Olaszország

Róma, dec. 27. A' bibornoki gyűlések egymást érik, a' tanácskozás a' pápai hadsereg szaporításáról foly, minthogy ezt az idegen hatalmasságok javaslák. Szinte határozatott az is, hogy azon zászlóalj, mely a' riminli lázongásnál kötelességéről megfeledezett s most Rómában állomásoz, hadi bizottság által nyomozás alá vétessék s itéltessék el. — Dec. 1-én este öt színház nyitott meg a' közönség farsangi élvezetének, melynek egyikében Elszler Fannit nyolcszori fellépésre nyerték meg; a' nép egész fanatismussal sürög ezen tánczos dícsőtetésében; Tagliornival is 12 előadásra szerződtek. A' kormány jövedelme ezen színházakért 7000 scudi. Az orosz hatalmassággal viszonyok kiegyenlítésé félben állanak.

Elegyhírek.

Athenéből érkezett levelek szerint a' képviselő kamra elnökválasztása megtörtént, melyben a' miniszterség győzött, jelölje Rigas Palamides 66 szavazatot nyert, az ellenzéki jelölt Metaxas pedig csak 30-at. Samyl a' vitéz eszkereszvén az oroszoktól elszakmányolt nagy mennyiségű löport használva visszavonult s oly helyzetbe tevé magát, melyből a' beálló tavaszszal sikeres kirohanásokat tehet a' moszkás gyöngítésére. Az oroszok pedig nem érkezték meg a' kívánt haderősítés, gyöngébebek, semhogy a' nyugvó oroszánt barlangjában háborgatni mennek.

7ik szám.

ÉRTESÍTŐ.

1846.

Hirdetés.

A' n. méltóságú magyar királyi udvari kincstár részéről közhírré létezik: hogy a' pesti ugynevezett angol kisasszonyok nevelő intézetében egy nemtelen származású kincstári tisztviselői növendék leány helye megüritt legyen. Miről az illető szülők vagy gyámatyák a' végezt értesítettek: hogy eziránti folyamodásukat legfeljebb folyó évi február hónapnak utolsó napjáig bezárólag a' magyar királyi udvari kincstár iktatói hivatalába benyujtsák. Megkívántatnak pedig ennek elnyerésére e' következők:

1) Hogy ezen nevelő intézetbe jutni kívánkozó növendék valóságos magyar királyi kincstári avagy harminezadi, sóházi, gazdasági, bányászati, vagy postai nemtelen származású tiszt leánya, s legalább nyolcz, leg-

följebb pedig 12 éves legyen.

2) Hogy az esedezővelekekhez következő négy rendbeli eredeti bizonyítványok mellékeltessenek, ugymint: a) a' növendék keresztlevele, b) hímölöltási, vagy arról szóló bizonyítvány, hogy a' növendék a' természetes hímölölt szerencsésen kigyógyult, c) orvosi bizonyítvány a' növendék jó egészségi állapotjáról, és ép testi alkotásáról, s d) az illető helybeli hatóságnak arról szóló hiteles bizonyítványa, hogy az említett intézetbe jutni kívánkozó növendék valóságosan nemtelen származású legyen, végre

3) Az esedezővelekvben még azt is megjegyezni szükséges, hány élő gyermekök, vagy árvák egyen az illető szülőknek vagy gyámatyáknak, és mennyi időt töltöttek ugyanazon atyák kincstári szolgálatban. 2—3

Hirdetvény.

A' nn. nagy. kir. udvari kincstár részéről közhírré létezik: miképen az 1844. iskolai évre két ugyanazon kir. kincstár kijelölése alá tartozó, és évenként nyolczvan p. forintból álló, iskolai ösztöndíj megüritt, melynek elnyerhetésére következő feltételek szabhatnak:

1) ezen ösztöndíj csak valóságos magyar kir. udvari kincstári szolgálatban volt, vagy jelenleg levő harminezadi, sóházi gazdasági, bányászati, vagy posta-tisztek fiait, vagy árváit részükre van rendelve.

2) ugyanezt csak oly ifjak nyerhetik el, kik a' normális iskolákban már kiléptek, s a' mult 1844/ki iskolai évben, jó erkölcsű viseletük mellett, a' tanulmányokban jeles előmenetelt tettek.

3) Okvetlenül szükséges, hogy az esedező ebbeli folyamodásukat, legfeljebb 1846

évi mártius hó első napjáig a' méltóságú magyar kir. udvari kincstári iktató-hivatalánál bemutassák, s szokhoz az illető ifjakat érdeklő eredeti iskolai bizonyítványokat mellékeljék.

4) Megkívántatik az is; hogy a' könyörgőlevelekben az illető szülők tulajdon szolgálatjuk idejét s gyermekeik számát ez utóbbit pedig az árvákra nézve a' gyámatyák hitelesen bebizonyítsák; ezekből önként következők:

5) az; hogy ezen ösztöndíjra a' nem valóságos kir. kincstári tiszték fiait, valamint azok is, kik még csak normális iskolákba járnak, vagy nem teljes előmenetelűek, ugy nem különben azok is, kiknek folyamodványai a' kitűzött határidőnek elmúltával vagy pedig a' kívánt eredeti iskolai bizonyítványok nélkül nyujtatnak be, szánót nem tarthatnak, s tekintet reájok nem lehet. 2—3

Versenyzés.

A' nagyváradi királyi Felntanodánál — k. nyugalmasztatás által — megüritt természetű, nemzeti és honközjogi tanszékre mellyel 800 pengő forintnyi évi fizetés van

őszszekötve, a' magyar királyi tudományos Egyetem törvénykara előtt tartandó versenyzés folyó évi június 1-ik napjára van kitűzve; mi is ezennel közhírré létezik. Kelt Pesten január 22-én 1846. Szoblahói Pálma Elek egyetemi jegyző. 1—3

Gabnakereskedő urakat érdeklő külön hirdetvény.

Legszorosabb kötelességemnek tartom Fábian, Raiky és társuk, győri hajótulajdonosak kötelességeikben szoros és pontos eljárását ezennel nyilvánítani A' e. június 3-án a' fenemlített hajóstársaság által 35 1/2 p m búzát Mosonyba szállítottván Győr és Kömlé közt a' hajó egy vasmeszkán megakadt, melynek következtében megpedvén csak 1131 m. mentethetett meg, a' többi 2384 1/2 mérő haszonvétlenné tétetett. Ezen búza biztosítva nem lévén, a' többször érintett hajósok mintegy 20 ezer vfrtra terjedő kárnak pótlására magokat nemesak ajánlották, sőt nyomban készpénzben meg is térítették.

Ily rendkívüli nyájas, nyiltszívű és becsületes bánásmód annál is inkább méltó az egész kereskedelmi világ előtt hirdetésre, minthogy ezen hajósok mérejét csak 13 váltó krajezáért szállították Mosonyba.

Ezen hajósok, kiknél a' szállítandó jószág minden díjzetés nélkül oly módon biztosítva vagyon, méltó figyelmet érdemelnek, és minden kereskedő uraknak hátra ajánlatlanak: Győrött január 8-án 1846. H. H. H. Farkas s k. pesti gabnakereskedő. 2—3

† Sz. kir. Buda vizi városában levő és 733 számban foglalt ház kerttel együtt pr. 28 öl f. h. 26-án a' telekhivatalban árvereztetni fog.

† Jószág-haszonbérlet,

M. gróf Ráday Gedeon urnak t. Nógrád megyében helyezett Csécsesi, Gedei és Rózsás-almási birtokrészei folyó 18. Glik évi szent-György naptól kezdve haszonbérbe adandók — bővebb értesítést ad iránta személyesen vagy bérmentes levelek által a' tulajdonos m. gróf Pesten a' ezukor utczai Heldwein házban, vagy megbízottja Kapezy Tamás ügyvéd az uri utczai Trattner-Károlyi házban. 1—3

Dunavizálás jan. 21-én 8 ór. reggel 5' 0" 6" az 0 fölött.